

Biskop Atle Sommerfeldt:

Håpet om en annen virkelighet

En av årets store debatter har vært og vil være den franske økonomen Thomas Pikettys bok «Kapitalen i det 21. århundre». Med mye statistikk og bred dokumentasjon hevder han at vår tids globale økonomi styrker ulikheter mellom oss og er en hovedtrussel mot et åpent og demokratisk samfunn. Han påviser at 1% av verdens befolkning eier halvparten av jordas ressurser og den fattigste halvparten eier bare 5% av ressursene. Samtidig har milliardærenes rikdom de siste 30 årene vokst 3 ganger raskere enn resten av økonomien. Det norske Pensjonsfondet er en stor aktør, og beregnes å eie omtrent 2% av all verdens aksjekapital. Slik sett er vi alle innvevd i den privilegerte eiendomsbesittende delen av befolkningen i en verden med økende forskjeller.

Ulikhet mellom fattig og rik er ikke et særpreg ved vår tid. Tvert om er det et gjennomgående særpreg ved menneskelige samfunn til alle tider og nesten alle steder. Ulike religiøse og ideologiske ideer har gjennom tidene forsøkt å rettferdiggjøre sosial og økonomisk ulikhet med guddommelige skaperordninger, økonomiske nødvendighet, genetisk og rasemessige forskjellige eller kulturforskjeller innenfor et folk eller mellom ulike folkeslag. Også den kristne kirke har akseptert slike forklaringer av ulik valør gjennom historien.

Like gjennomgående som sosial og økonomisk ulikhet er i menneskenes historie, er visjonene om en annen virkelighet der alle får oppfylt sine grunnleggende behov og der de rikes makt og rikdom er begrenset. Måten disse visjonene tegnes på og veien frem til å virkeliggjøre dem varierer, men i bunnen ligger lengselen etter et samfunn som gjenspeiler at alle mennesker tilhører den samme familie og har samme verd uavhengig av livssyn, kjønn, kultur, alder, funksjonsevne, etnisitet og geografi. Denne grunnleggende lengselen er en gjenklang av slik det var fra Skaperens hånd den gang alt var såre godt og da alle mennesker fikk høste fruktene av sine henders gjerning, og de rike ikke fikk anledning til maktmisbruk og overforbruk.

I den kristne kirke gjenspeiler bildene av den nye himmel og den nye jord denne grunnleggende lengselen tilbake til en virkelighet med rettferdighet og fred. Visjonen knyttes til at Gud en gang skal gjenopprette hele skapelsen og seire over alt som holder skapelsens nede og hindrer tilgangen til Guds fullkomne kjærlighet. Kirkens budskap er at denne nye virkeligheten bryter inn i vår virkelighet ved Jesus Kristus og at alle folkeslag og alle mennesker inviteres på like fot til å delta. I Guds invitasjon i Jesus Kristus er alle ulikheter mellom oss opphevet.

Nå vil de fleste meget lett kunne påpeke at slik er det ikke i kirkens fellesskap. Ulikheter av alle slag gjenfinnes. Historien har lært oss at kristelige forsøk på å gjenskape dette likhetens fellesskap som et religiøst fellesskap ofte har lidd samme skjebne som de tilsvarende ikke-religiøse forsøkene: De kan ende i lukkede, ekskluderende og autoritære fellesskap.

Kirkens synliggjøring av Guds fremtid ligger derfor ikke i de menneskelige fellesskapene, men i Guds like handling for oss alle. Dette viser seg for oss i dåpen der alle barn uavhengig av foreldrenes økonomiske og sosiale status, blir del av Jesu fellesskap. Når vi bringer våre barn til dåp, får de del i Guds fremtid. Det er annerledes enn de fellesskapene barnet er født inn i som borgere i et land og et samfunn bundet til urettferdighet og sosial og økonomisk ulikhet. Gjennom 1000 år har mennesker i Norge latt barna få vokse inn også i en annen visjon enn den til enhver tid rådende tidsånden preget

av ulikhet. På dåpens grunn har visjonen om å sikre alle mennesker et anstendig liv og å begrense de rikes grådighet, vært en del av barnas oppvekstimpuls.

Vår generasjon trenger fortsatt denne visjonen. Det er ikke tilstrekkelig for et godt liv at barna vokser inn i en virkelighet der ulikheter mellom fattige og rik er et kjennemerke. Å bringe sine barn til dåp, er ikke å påføre dem et livssyn, men å inkludere dem i en annen virkelighet som gir barna retning for livet og tilhørighet utover det samfunnet som omgir dem.

Diskusjonen om Pikettys teorier om den globale økonomi vil og bør gå videre. Arbeidet for å realisere dåpens visjon for menneskelivet vil fortsette. Kirken vil alltid måtte fastholde at arbeide med å redusere gapet mellom dåpsvirkeligheten og samfunnets realiteter, aldri kan stoppe. Da er all innsikt og all diskusjon velkommen og nødvendig. Piketty og økonomenes diskusjon om hans teorier er vesentlige bidrag i dette. Det handler om dåpens liv i hverdagen, der alle mennesker er like og har samme menneskeverd.